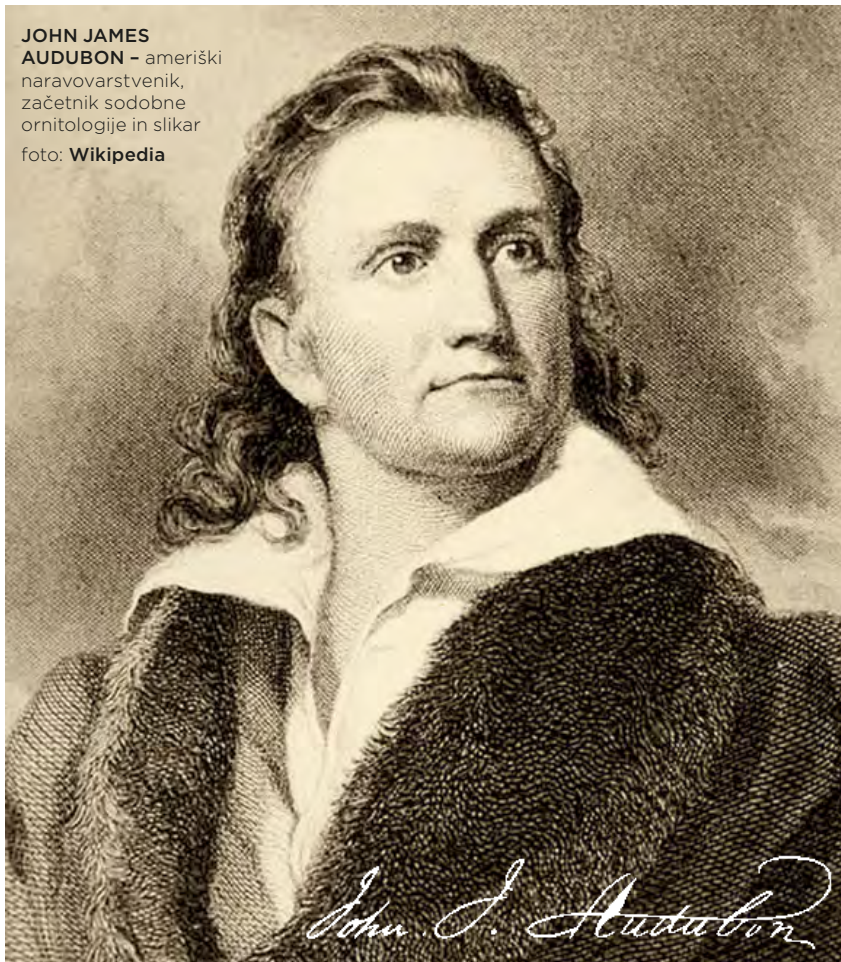

JOHN JAMES AUDUBON

PTICE SO MOJE NAJVEČJE VESELJE

// Tjaša Zagoršek

JOHN JAMES AUDUBON – ameriški naravovarstvenik, začetnik sodobne ornitologije in slikar
foto: [Wikipedia](#)

JOHN JAMES AUDUBON

Rojstvo: 26. april 1785
(Les Cayes, Saint-Domingue oz. Haiti)

Smrt: 27. januar 1851
(New York, ZDA)

Sorodstvo: žena Lucy Bakewell, dva sinova Victor Gifford (1809-1860) in naravovarstvenik, pisatelj ter ilustrator John Woodhouse Audubon (1812-1862)

Audubon v zrelejših letih
foto: [Wikipedia](#)

V svetu vse naprednejše digitalne fotografije, kjer lahko portret ptice naredimo s samo enim preprostim klikom, nam je popolnoma nepredstavljivo, da bi se portretiranju ene samcate ptice posvečali več ur dnevno. A vendar, svet in tehnologija dve stoletji nazaj nista bila ne tako preprosta in ne tako vsakdanja. Da je umetnik naslikal ptičji portret, je potreboval izpiljen talent, ostro oko in veliko mero potrpežljivosti. Eden izmed takšnih velikih talentov v svetu umetnosti in ornitologije je bil ameriški ornitolog John James Audubon.

ZGODNJI ZAČETKI

Jean-Jacques Audubon je bil rojen 26. aprila 1785 v Les Cayesu v francoski koloniji Saint-Domingue (Sveti Dominik), danes poznani kot Haiti. Bil je sad kratke, a strastne romance med njegovim očetom, veleposestnikom in kapitanom Jeanom Audubonom, in francosko služkinjo, ki je kmalu po rojstvu svojega edinega sina umrla zaradi okužbe. Zaradi naraščajočih nemirov na otoku, ko so se zasužnjejni Afričani upirali francoskim kolonialistom, se je njegov oče odločil, da mladega Jean-Jacquesa

in njegovo polsestro zaradi večje varnosti s prvo ladjo pošlje v Nantes v Francijo k svoji ženi Anne, kjer bosta lahko otroka odraščala v mirnem okolju ter se izobraževala. Med odraščanjem na francoskem podeželju je mladi Jean-Jacques pokazal veliko strast in zanimanje za naravo, predvsem pa za ptice, ki jih je že kot otrok zelo rad skiciral. Ko je leta kasneje kot 18-letni mladenič pobegnil v Severno Ameriko, da bi se izognil služenju v Napoleonovi vojski, se je na očetovem posestvu Mill Grove v bližini mesta Philadelphia na vzhodni obali ZDA v tehniki portretiranja ptic samo še izpopolnjeval. V času njegovega prihoda je bila Amerika, razen posameznih delov vzhodne obale, popolnoma neraziskana in divja pokrajina. Audubona je njena mističnost popolnoma prevzela. Večkrat letno se je odpravil na raziskovalne ekspedicije, kjer je preučeval in raziskoval naravo in življenje ptic. Prehodil je tisoče kilometrov, preveslal reke, plezal po gorah ter se plazil po jamah, s ciljem, da bi raziskal in razumel življenje ptic – od velikosti njihovih jajc pa do hitrosti njihovega leta. Trudil se je celo raziskati, kako in če ptice čustvujejo. Na svojih ekspedicijah je vsakodnevno pisal zapiske in pisma, ki jih je kasneje zložil skupaj v *Ornitološko biografijo* (*Ornithological Biography*).

PRVI OBROČKOVALEC

Kadar Audubon ni potoval in raziskoval ameriške divjine, se je na očetovem posestvu posvečal urejanju svoje zelo bogate zbirke prepariranih ptic in njihovih jajc ter izpopolnjevanju svojih terenskih zapisov in portretov. Iz njegovih zapiskov opažanj ptic na posestvu Mill Grove je mogoče razbrati, da je leta 1804 opravil prvi uspešni poskus obročkanja ptice. Več let zapored je namreč opazoval gnezditve vzhodnega febeža (*Sayornis phoebe*), vrste, ki se kot selivka spomladi med prvimi vrne na sever. Zanimalo ga je, ali se bo par, ki je tisto leto gnezdil na skalni polici, vrnil tudi naslednjo pomlad, zato je vsaki ptici, preden je zapustila gnezdo, okoli noge navil srebrno nit. Naslednjo pomlad se je označeni par vrnil in ponovno gnezdil na skalni polici. Njegov eksperiment je tako prvi zabeležen primer označevanja ptic v Severni Ameriki, danes povsem rutinske tehnike za preučevanje ptičjih selitev.

MOJSTROVINA – KNJIGA PTICE AMERIKE

Da bi lahko financiral svoje raziskovalne ekspedicije po Severni Ameriki, se je Audubon preizkusil tudi kot poslovnež, kar mu je dobro desetletje tudi uspelo. Portretiranje ptic mu je bilo v tem času hobi, vse do leta 1819, ko je zaradi poslovne krize

bankrotiral in za kratek čas pristal v zaporu. Vse, kar mu je ostalo, so bili portreti ter njegov izjemni talent. Charles Wilson, njegov dobri prijatelj, mu je po finančnem zlomu priskrbel delo v novo odprtem filadelfijskem muzeju (Peale's Philadelphia Museum), kjer se je zaposlil kot preparator ter slikar pokrajin za razstave. Audubon je delo v muzeju izkoristil, da bi kar najbolje izpopolnil svojo zbirko portretov. Njegova največja želja je bila naslikati vse vrste, ki so v času njegovega delovanja živele v

Audubonove upodobitve:

- ŽALOBNA GRLICA** (*Zenaida macroura*),
KALIFORNIJSKA MODRA ŽOLNA (*Aphelocoma coerulescens*),
PEGASTA SOVA (*Tyto alba*),
AMERIŠKA VRANA (*Corvus brachyrhynchos*).

Ameriki. »Moja želja po izrisu njihove lepote je moje vodilo,« je govoril. Seveda se je v tistem obdobju s portretiranjem ptic ukvarjalo veliko umetnikov in ljubiteljskih ornitologov, vendar, kot je mogoče razbrati iz Audubonovih zapisov, nihče izmed njih ni ujel njihove naravne drže. Vse portretirane ptice so bile zelo nenaravne in toge. Vedel je, da on to lahko naredi bolje: »Moje delo bo prav zares Delo.« In bilo je! Njegova največja stvaritev *Ptice Amerike* (*Birds of America*) je zares mojstrovina. Življenjsko delo, ki se mu je posvetil z vso dušo in finančnimi zmožnostmi. Knjiga je zbirka portretov petsto vrst ptic, ki so takrat naseljevale Severno Ameriko. Njegovi portreti ptic žarijo od življenja. Delujejo izjemno živo, kot da bi lahko vsak trenutek poletele s platna in ponovno zaživele. Vendar ne odražajo samo zunanega videza ptic, ampak prikazujejo zgodbo, kako je vrsta živel. Oponašalka (fam. Mimidae), ki varuje svoje gnezdo pred klopotačo, ameriški jezerec (*Haliaeetus leucocephalus*), ki z

ujetim plenom leti proti gnezdju, ali pa mormon (*Fratercula arctica*), ki se nameni na lov, so samo del stvaritev, ki jih je izjemno realistično v portret ujel Audubon. Da pa bi njihovo lepoto naslikal kar se da prepričljivo, realno in v najmanjšo podrobnost, jih je, značilno za tisto obdobje, lovil. Ko je ptico naslikal, jo je tudi prepariral, in ker je vse to zelo pogosto počel v divjini, je ostanek mesa tudi skuhal in pojedel. Mnogo njegovih zapisov v knjigi *Ornitološka biografija* omenja tudi, kakšnega okusa je ptica. Za krokarja (*Corvus corax*) je zapisal, da je »meso te ptice žilavo in neprimerno za hrano«, medtem ko je za ameriškega kreheljca (*Anas carolinensis*) zapisal, da je meso zelo okusno in eno boljših, kar jih je jedel.

John James Audubon, kot se je kasneje preimenoval iz francoščine, je začetnik sodobne ornitologije in eden največjih svetovnih slikarjev portretov ptic. Njegova mojstrovina, *Ptice Amerike*, upodablja portrete petsto ptičjih vrst, vsako izjemno barvito, živahno in v naravni velikosti. Po več kot 160 letih od njegove smrti ostaja njegova mojstrovina ena izmed najbolj redkih in slavnih ilustriranih knjig, ki so bile kadar koli izdane. Audubon je bil do konca življenja zvest svojemu načrtu »raziskati stvari, ki so nepoznane in skrite vse od stvarjenja tega čudovitega sveta«. Njegovo ime danes ostaja sinonim za varstvo ptic povsod po svetu. Leta 1905 je bilo v Pensilvaniji ustanovljeno Nacionalno društvo Audubon (*National Audubon Society*), danes največje neprofitno ornitološko društvo v Ameriki. Njihov cilj je zaščita ptic in življenjskih okolij, ki jih potrebujejo, za danes in jutri.

Njegova največja upodobitev, knjiga **PTICE AMERIKE (1827-1839)**, je redka, a izjemno dragocena mešanica umetnosti, naravne zgodovine in obrti.

foto: **Wikipedia**

Knjiga *Ptice Amerike* je bila prvič izdana kot zbirka 4 knjig in predstavlja njegovo dolgoletno misijo »najti in naslikati« vse ptice v Ameriki, ki so takrat živele.

foto: **WTB**

VIRI

- AUDUBON, J. J.: The birds of America (izdaja 21. stoletja): <http://audubon.igroupnet.com/brochure-audubon.pdf>.
- LINDSEY, A. A. (1985): The bicentennial of John James Audubon. Bloomington, Indiana University Press.
- National Audubon Society: <https://www.audubon.org/>.
- RHODES, R. (2004): John James Audubon: America's Rare Bird: <https://www.smithsonianmag.com/science-nature/john-james-audubon-americas-rare-bird-97819781/>.